

Valitus laittomasta kaatopaikasta ja vaatimus hallintopakkotoimenpiteiden käynnistämisestä

Rakennus- ja ympäristölautakunta 04.04.2023 § 36
486/11.03.00.04/2023

██████████ on lähettänyt rakennus- ja ympäristölautakunnalle seuraavan valituksen ja hallintopakkopyynnön koskien Parkanon Keräystuote Oy:n toimintaa:

"Parkanon Keräystuote Oy on tehnyt kiinteistönsä alueelle Sahatie 1:ssä jätebetonin läjitystä. Vaadin Parkanon kaupunkia ryhtymään hallintopakkotoimiin ja tekemään tutkintopyyntö esitutkintaviranomaiselle yrityksen toiminnasta.

Yrityksellä ei ole toimintaansa lainvoimaista ympäristölupaa. Missään Parkanon kaupungin myöntämistä ennakkoaloitusluvista ei ole mainintaa kaatopaikasta, johon betonijätettä tai muuta jätejätettä loppusijoitettaisiin kiinteistön alueelle tai sen ulkopuolelle. Läjitysalue on ennakkoaloitusluvassa määritellyn jätealueen ulkopuolella.

Yritys on hakenut toimenpidelupaa alueen asvaltointiin, mutta toimenpidelupahakemuksessa ei ollut tarkoituksenmukaista selitystä hankkeelle. Alue on kolmion muotoinen ja maastokartan mukaan se viettää alamäkeen noin 2,5 metriä. Lisäksi yrityksellä on runsaasti asfalttikenttää käytössään jo muutenkin. Alueen hulevesiä ei ole ohjattu mitenkään. Käytettävän betonijätteen määrä ei ole mitenkään pieni.

Parkanon Keräystuote Oy on toiminut kierrätysalalla jo pitkään ja hakenut ympäristölupia, joten kyse ei voi olla yrityksen huolimattomuudesta.

Jätebetonin läjittäminen ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti rikkoo rikoslain 48 luvun 1 §:ää ja laiminlyönti velvollisuudesta hakea ympäristölupaa rikkoo rikoslain 48 luvun 3 §:ää. Rikoksentehtäjälle rangaistus vähäisemmästä ympäristörikkomuksesta on sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta.

Parkanon Keräystuote Oy on lisäksi läjittänyt Poikkeusjärven rantaan murskekasoja kiinteistön 581-435-876-3 alueelle. Aiemmasta valituksesta annetun Parkanon kaupungin rakennustarkastajan vastauksen mukaan ne ovat murskekasoja. Ne siis eivät ole aita- tai patorakennelma, joiden tekeminen vaatisi vähintään toimenpideluvan. Kiinteistö 581-435-876-3 ei kuulu yrityksen hakeman ympäristöluvan alueeseen. Jätebetonista tehty murskekasa huuhtoutuu hulevedestä, joka ohjautuu betonin haitta-aineet mukanaan 10 metrin etäisyydellä olevaan Poikkeusjärveen.

Yritys ei ole ELY-keskuksen tietojärjestelmän mukaan tehnyt MARA-aseutuksen (Valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakennuksessa 7.12.2017/843) mukaista ennakoilmoitusta. Lisäksi ympäristölain ja jätelain sisältöä ja sen perusteella annettua ennakkoaloituslupaa ei voi ohittaa alempitasoisen lainsäädännön mukaisella luvalla tai ilmoituksella.

Mahdollisesti yrityksellä ei ole ollut aikomusta kierrättää vastaanottamaansa jätettä.

Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisussa KHO 2013:182 on käsitelty aihetta. Kyseessä voi olla esimerkiksi jätteiden kaatopaikalle

sijoittamisesta seuraavien kaatopaikkamaksujen kiertäminen epätarkoituksenmukaisella tavalla tehtävässä maantäytössä.

Jätteiden hyödyntäminen tulee erottaa loppusijoittamisesta. Jätteiden hyödyntämisen tulee olla tarkoituksenmukaista. Ammattimaista ja laitosmaista hyödyntämistä ei pidä sallia pienimuotoisena hyödyntämisenä rekisteröintimenttelyn tai ympäristölupamenettelyn kiertämiseksi. Yritys on niemenomaan hakenut kiinteistön alueelle ympäristölupaa, jota tämä toiminta ei vastaa. Aiemman MARA-asetuksen (591/2006) perustelumuiistiossa nimenomaisesti korostetaan asetuksen tavoitetta sallia jätteiden hyödyntäminen ilman ympäristölupaa "tarkoituksenmukaisen maarakentamisen" yhteydessä estäen samanaikaisesti jätteiden loppusijoittamisen "naamioimisen" MARA-asetuksen nojalla tapahtuvaksi hyödyntämiseksi.

Hallintopakkomääräyksellä ohjataan yritystä poistamaan laitton kaatopaikkansa ja estämään vastaava toiminta jatkossa. Parkanon kaupungin ympäristötarkastajalla on asia ollut tiedossaan ja yritykselle on pitänyt antaa ohjeita toimintansa korjaamiseen. Parkanon kaupungin toimet ovat olleet tehottomia kelvottomia yrityksiä.

Valvontaviranomaisena Parkanon kaupungilla on velvollisuus tehdä yrityksen toiminnasta tutkintapyyntö esitutkintaviranomaiselle. Hallintoviranomaisten toimivaltaan ei kuulu pohdinta kuka on syyllinen, onko teko tahallinen vai tuottamuksellinen. Näiden asioiden selvittäminen kuuluu poliisin ja muiden esitutkintaviranomaisten toimivaltaan. Säädösten vastaisesti toimineiden saattaminen edesvastuuseen toiminnastaan on tärkeää, jotta voidaan estää velvoitteiden laiminlyönnistä hyötyminen rehellisesti toimivien kustannuksella."

Kirjeessä on lisäksi kartta laittoman kaatopaikan sijainnista.

Tarkastelu

Betonijätteen ajosta varastokasaan kiinteistöllä on ilmoitettu ympäristötarkastajalle toisen henkilön toimesta 30.11.2022, minkä jälkeen ympäristötarkastaja pyysi Parkanon Keräystuote Oy:n selvitystä asiasta 1.12.2022. Ajosta ilmoitettiin uudelleen 8.12.2022 ja ympäristötarkastaja toisti selvityspyynnön yritykselle.

Parkanon Keräystuote vastasi selvityspyyntöön 14.12.2022. Yritys ilmoitti, että ajetusta betonijätteestä on lähetetty näyte tutkittavaksi. Yrityksellä on tarkoitus täyttää 200 m² alue betonijätteellä ja asfalttirouheella, minkä jälkeen varastoalue asfaltoidaan kesällä 2023. Kun yritys saa tulokset betonijätteen kelpoisuudesta maarakentamiseen, tekee yritys MARA-ilmoituksen ELY-keskukselle.

Tämän jälkeen ympäristötarkastaja ilmoitti valituksen ja hallintopakkopyynnön tekijälle, että Keräystuote tekee MARA-ilmoituksen, kun liukoisuustestin tulokset valmistuvat.

Parkanon Keräystuote ilmoitti 17.1.2023, että betonin liukoisuustestin mukaan jäte kelpaa maarakentamiseen ja yritys pyysi neuvoa MARA-ilmoituksen tekemiseen. Ilmoituksen täyttämisen jälkeen ELY-keskus edellytti yritystä selvittämään täytön mahdollisesti edellyttämän maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen luvan tarpeen, koska täytön tulee olla suunnitelmallista. Yritys selvittikin täytön MRL:n mukaista luvan tarvetta, ja haki rakennustarkastajan ohjeistamana varastoalueelle toimenpideluvan rakennusvalvonnalta. [REDACTED] jätti toimenpidelupahakemukseen huomautuksen.

Pirkanmaan ELY-keskukselta saadun tiedon mukaan Parkanon Keräystuote on tehnyt MARA-ilmoituksen 20.1.2023 ja ELY-keskus odottaa ilmoitukseen täydennyksiä.

Yhteydenotossa viitataan myös Poikkeusjärven rannan tuntumaan tehtyyn maa-ainesvalliin. Se on tehty erijakeisista puhtaista murskeista siten, että hulevesien mukana kulkeutuva kiintoaines pidättyy siihen ja kiintoaineksen kulkeutuminen Poikkeusjärveen estyy. Murskevalli on käsitelty Metsäparooni Oy:n ympäristöluvan yhteydessä vesiensuojelukeinona ja Parkanon Keräystuote on hankkinut myös kiinteistön RN:o 581-435-876-3 omistukseensa mm. vesiensuojelurakenteita varten.

Lainsäädäntö

Ympäristönsuojelulain 179 §:n mukaan, jos laissa annettuja säädöksiä ei noudateta, on valvontaviranomaisen asian laatu huomioon ottaen kehoitettava lopettamaan toiminta ja ryhdyttävä laiminlyönnin oikaisemiseksi toimiin hallintopakkoasian vireille saattamiseksi.

Toiminta voidaan keskeyttää ympäristönsuojelulain 181 §:n perusteella vain, mikäli pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu välitöntä vaaraa ihmisen terveydelle tai siitä voi aiheutua huomattavia haittavaikutuksia ympäristölle.

Edelleen ympäristönsuojelulain 188 §:ssä säädetään valvontaviranomaisen toiminnasta rikosasiassa. Sen mukaan valvontaviranomaisen tulee tehdä ilmoitus ysl:n 224 ja 225 §:ien mukaisista rikkomuksista ja laiminlyönneistä poliisille esitutkintaa varten. Ilmoitus saadaan jättää tekemättä, jos tekoa on pidettävä olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä eikä yleisen edun ole katsottava vaativan syytteen nostamista.

Valmistelija: ympäristötarkastaja Pentti Keskitalo, p. 044 7865 650

Esittelijä

Ympäristötarkastaja Pentti Keskitalo

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää yhteydenoton johdosta, että valitus ja hallintopakko- ja ympäristönsuojelulain 179 §:n mukaan, jos laissa annettuja säädöksiä ei noudateta, on valvontaviranomaisen asian laatu huomioon ottaen kehoitettava lopettamaan toiminta ja ryhdyttävä laiminlyönnin oikaisemiseksi toimiin hallintopakkoasian vireille saattamiseksi.

Tutkintapyyntöä tai hallintopakkoa ei katsota tarpeelliseksi, koska toiminnanharjoittaja on ryhtynyt toimenpiteisiin MARA-ilmoituksen tekemiseksi ja toimenpideluvan hakemiseksi annetun ohjeistuksen mukaisesti. MARA-ilmoitus on jätetty ELY-keskukselta saadun tiedon mukaan 20.1.2023 ja toimenpidelupahakemus rakennusvalvontaan 30.1.2023. Molempien käsittely on vielä kesken.

Betonijätteen välivarastoinnista hyödyntämispaikan läheisyydessä ei ole lautakunnan käsityksen mukaan aiheutunut toimenpidepyyntöä tekijälle haittaa tai vahinkoa eikä varastoinnista ole aiheutunut myöskään haittaa tai vaaraa ympäristölle. Jätteen hyödyntämismahdollisuus kiinteistöllä ratkaistaan ELY-keskuksen käsittelemän MARA-ilmoituksen yhteydessä ja varastoalueen rakentaminen rakennusvalvonnassa toimenpideluvan yhteydessä. Mikäli ELY-keskus ei hyväksy betonijätteen hyödyntämistä kiinteistöllä, se edellytetään ajettavaksi muualle hyödynnettäväksi.

Lautakunta ilmoittaa, että hallintopakkoasian vireillepanijalla on oikeus tehdä tutkintapyyntö, mikäli katsoo kokeneensa haittaa betonimurskeen välivarastoinnin johdosta.

Päätös lähetetään valittajan ja Parkanon Keräystuote Oy:n lisäksi Pirkanmaan ELY-keskukselle, joka käsittelee MARA-ilmoituksen.

Päätös

Hyväksyttiin yksimielisesti.